

Ks. mgr lic. Rafał Piotr Woronowski

**Dorobek polskich kanonistów w przedmiocie niezdolności konsensualnej do
zawarcia małżeństwa (kan. 1095 n. 1-3 KPK)
po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku**

Celem dysertacji jest zaprezentowanie dorobku kanonistów polskich w przedmiocie niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa kanonicznego (kan. 1095, n. 1-3 KPK). Cezurę czasową pracy z jednej strony wyznaczył czas promulgacji nowego Kodeksu prawa kanonicznego, to jest rok 1983, prawostronnie natomiast jest ona niedomknięta. Stąd też ustalono, iż będzie nią rok 2026, wiążący się z czasem ukończenia rozprawy.

Nowy kan. 1095, n. 1-3 KPK doczekał się licznych opracowań wśród przedstawicieli doktryny prawa kanonicznego na całym świecie. Z tego względu zawężono zakres badań skupiając się wyłącznie na dorobku kanonistów polskich piszących w kraju oraz za granicą. Na podstawie przeprowadzonej kwerendy bibliotecznej oraz kwerendy internetowej pozyskano imponujący materiał badawczy obejmujący 23 monografie, 101 artykułów naukowych i opracowań oraz 154 komentarze do wyroków trybunałów kościelnych różnego stopnia jurysdykcyjnego.

W związku z mnogością poruszanych zagadnień w celu przejrzystego ujęcia podjętej tematyki zdecydowano o podzieleniu rozprawy na dwie części. W pierwszej części uwaga została skupiona na doktrynie prawa kanonicznego odnoszącej się do kan. 1095 KPK; druga część z kolei została dedykowana monografiom; oraz komentarzom kanonistów polskich do wyroków trybunałów kościelnych.

Celem badawczym niniejszej dysertacji jest nie tylko zaprezentowanie przy pomocy metody deskryptywnej osiągnięć polskich autorów, ale przede wszystkim wyeksponowanie osiągnięć wybitnych nie tylko w skali kraju, ale przede wszystkim w kanonistyce światowej.

W realizacji eksploracji badawczej posłużono się szerokim wachlarzem metod, jakimi były metoda dogmatyczno-prawna, metoda prawno-historyczna oraz metoda komparatystyczna. Niemniej jednak, z uwagi na obfitość zebranego materiału w kwestiach przyczyn natury psychicznej, w przedmiocie monografii oraz komentarzy do wyroków sądów kościelnych zdecydowano o posłużeniu się metodą syntetyczną.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż dorobek polskich kanonistów w odniesieniu do kan. 1095 KPK ma charakter wielowymiarowy i wielowątkowy.

W obszarze badań prawno-historycznych na szczególne wyróżnienia zasługują badania nad genezą kan. 1095 KPK przeprowadzone przed Gintera Dzierżona oraz Wojciecha Góralskiego, a także osiągnięcia Bronisława Zuberta w przedmiocie kategorii rozeznania oceniającego.

Namysł kanonistów nad zapisem kan. 1095, n. 1-3 KPK miał wprawdzie charakter wielowymiarowy, jednak większość wywodów zostało opartych na publikacji autorów obcojęzycznych oraz judykaturze rotalnej. W tym obszarze należy wyróżnić szczególny wkład Polaków pracujących przy Rocie Rzymskiej, Antoniego Stankiewicza oraz Grzegorza Erlebacha, którzy w swych publikacjach ukazali tendencje rotalne. Za osiągnięcia wybitne uznano dokonania Gintera Dzierżon, który dokonał systemowej aplikacji teorii aktu prawnego w obszar kanonicznej kategorii niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa.

W tym obszarze zagadnień dotyczących przyczyn niezdolności na szczególna uwagę zasługuje wkład Grzegorza Erlebacha, który wprowadził do obiegu nową kategorię niedojrzałości noogennej. Godne uwagi są również opracowania Kingi Szymańskiej dotyczące akrotomofilii, parafilii oraz zaburzeń odżywiania, publikacje Gintera Dzierżona i Kingi Szymańskiej odnoszące się do zespołu stresu pourazowego oraz do zaburzenia uprawiania hazardu, a także monografia Rafała Kamińskiego poświęcona narcyzmowi wrażliwemu.

Wreszcie w obszarze komentarzy do wyroków sądów kościelnych na wyróżnienie zasługuje bogata spuścizna Wojciech Góralskiego, który temu zagadnieniu dedykował kilkadziesiąt publikacji.